

JEL L92

Харченко О.В., аспірант кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Українського державного університету залізничного транспорту

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Анотація. Розкрито стратегічні завдання забезпечення сталого розвитку залізничного транспорту України та визначено специфіку процесу стратегічного управління сталим розвитком АТ «Укрзалізниця».

Постановка проблеми. На сьогоднішній день середовище функціонування підприємств залізничного транспорту зазнає суттєвих змін, пов'язаних, насамперед, із реструктуризацією залізничної компанії, формуванням конкурентного ринку залізничних перевезень і поширенням масштабних цифрових змін у залізничній галузі. З огляду на це, існує потреба в обґрунтуванні стратегічних напрямів сталого розвитку залізничного транспорту. Стратегічне управління сталим розвитком залізничного транспорту створює умови, що дозволяють звести до мінімуму вірогідність настання загроз різного характеру: техніко-технологічних, фінансових, кадрових та ін., за допомогою чого є можливим задоволення потреб суспільства й економіки в конкурентоспроможних транспортних послугах.

Основні матеріали дослідження. Сталий розвиток є інтегральною характеристикою стану економічної системи, яка включає економічну, соціальну і екологічну ефективність діяльності та дозволяє бути конкурентоздатним у довгостроковому періоді. Ключовим етапом у структурі стратегічного управління сталим розвитком залізничного транспорту є вироблення стратегії, яка є комплексом напрямів розвитку, майбутньої позиції галузі щодо інших видів транспорту на ринку транспортних послуг, системи методів досягнення пов'язаних з цим цілей і задач. З теоретичної точки зору, стратегія — це сукупність цілей, завдань довгострокового розвитку економічної системи, курсу дій і ресурсів.

Стратегія сталого розвитку залізничного транспорту України пов'язана з успішним вирішенням таких завдань:

- принципове підвищення ефективності роботи, досягнення високої ринкової капіталізації АТ «Укрзалізниця» на основі упровадження новітніх методів і засобів управління, технологій і техніки перевізного процесу, створення принципово нових комплексних форм обслуговування клієнтів;

- досягнення рівня продуктивності праці, що відповідає кращим показникам світових лідерів залізничного транспорту, у тому числі за рахунок проведення ефективної політики управління персоналом;

- створення умов стійкого, безпечного і ефективного функціонування залізничного транспорту як організуючого елемента транспортної системи країни для реалізації основної геополітичної і гео економічної мети держави;

- формування інфраструктурного базису єдиного транспортного простору української економіки;

- забезпечення раціональної взаємодії з іншими видами транспорту на основі логістичних принципів при організуючій ролі залізничного транспорту;

- забезпечення транспортної доступності точок ресурсного забезпечення і промислового зростання, а також місць роботи, відпочинку, лікування, освіти, національних культурних цінностей для громадян;

- приведення рівня якості транспортних послуг і безпеки перевезень у відповідність з вимогами населення і економіки і кращими світовими стандартами;

- створення достатніх провізних спроможностей і необхідних резервів для повного задоволення попиту на перевезення при кон'юнктурних коливаннях в економіці;
- забезпечення глибокої інтеграції у світову транспортну систему;
- підтримка високого рівня готовності до діяльності в надзвичайних ситуаціях, відповідного вимогам обороноздатності і безпеки країни;
- підвищення інвестиційної привабливості залізничного транспорту;
- зниження транспортного навантаження на навколишнє середовище;
- упровадження високих стандартів організації праці, його максимальної продуктивності і досягнення на цій основі стійкого забезпечення перевізного процесу кваліфікованими кадрами.

В основі стратегічного управління забезпеченням сталого розвитку залізничного транспорту знаходиться завдання формування збалансованого господарського портфеля підприємств залізничного транспорту. Отже, послідовність реалізації стратегічного управління на підприємствах залізничного транспорту має бути представлена такими етапами [1]:

- 1) стратегічна сегментація – визначення стратегічних одиниць бізнесу, стратегічних сегментів бізнесу та стратегічних зон господарювання;
- 2) визначення поточних ринкових позицій;
- 3) визначення пріоритетів розвитку господарського портфеля;
- 4) визначення напрямів стратегічного розвитку СОБ, ССБ;
- 5) зниження стратегічної вразливості портфеля;
- 6) оптимізація господарського портфеля;
- 7) досягнення рівноваги між довго- і короткостроковими перспективами розвитку;
- 8) оптимальний розподіл ресурсів між СОБ, ССБ.

Зважаючи на необхідність інтеграції в європейську і світову транспортну систему новим підходом до формування стратегічних сегментів вважаємо поєднання стратегічних бізнес одиниць транспортних підприємств різних країн для виконання спільної діяльності (перевезень та їх обслуговування) при формуванні унікальної комбінації ключових факторів успіху, що в сукупності забезпечує конкурентоспроможність перевезень.

Варто враховувати, що подальший розвиток підприємств залізничної галузі пов'язаний з залученням додаткових ресурсів і можливостей. Це обумовлює необхідність формування довгострокових економічних відносин підприємств галузі з іншими суб'єктами господарювання, зацікавленими в їхній діяльності на засадах стратегічного партнерства. Стратегічне партнерство на залізничному транспорті слід розглядати як механізм залучення до довгострокової співпраці суб'єктів господарювання, зацікавлених у роботі залізничної галузі на основі узгодження інтересів з метою досягнення цілей розвитку залізничного транспорту. Причому одним з перспективних видів стратегічного партнерства на залізничному транспорті виступає його співпраця з промисловими підприємствами, предметом якого є замовлення транспортників на новий рухомий склад.

Висновки. Таким чином, розкриті стратегічні напрями забезпечення сталого розвитку залізничного транспорту, практичне впровадження яких сприятиме стабілізації стану компанії та забезпеченню вдалої адаптації підприємств галузі до ймовірних зовнішніх та внутрішніх змін. Встановлено особливості формування та реалізації стратегічного управління забезпеченням сталого розвитку підприємств залізничного транспорту, котрі в сукупності націлені на врахування змін середовища функціонування залізничного транспорту та дозволяють досягти стратегічних конкурентних переваг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Токмакова І. В. Забезпечення гармонійного розвитку залізничного транспорту України : монографія. Х.: УкрДУЗТ, 2015. 403 с.